

การส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดุก

อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

THE PROMOTION OF BUSINESS ETHICS OF ENTREPRENEURS IN THA PLA DUK MUNICIPALITY,

MAE THA DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE

วาสนา วังแสน

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่จะส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการ เพื่อศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการ และเพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 15 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า 1. หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่จะช่วยส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการ ประกอบด้วยหลักศีล 5 หลักทวิโอตตปเป หลักสัมมาอาชีวะ หลักอริยมรรค 8 และหลักสุจริต 3 2.การส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการ ควรส่งเสริมตามหลักของศีล 5 คือ การเว้นจากการประพฤติดมมิชอบ หลักทวิโอตตปเป คือ มีความละเอียดใจและเกรงกลัวต่อบาปจนมิกล้ากระทำความผิด หลักสัมมาอาชีวะ คือ การประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต หลักอริยมรรค 8 คือ หนทางการประกอบอาชีพเพื่อให้ประสบความสำเร็จ และหลักสุจริต 3 คือการประพฤติชอบ ประพฤติดีทั้งทางกาย วาจาและใจ 3.แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ในภาพรวมต้องเป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการได้พัฒนาตนเองด้วยการศึกษาหาความรู้ให้ถ่องแท้ ทั้งด้านจริยธรรมทางธุรกิจทั่วไปและทั้งด้านของการประยุกต์ใช้หลักธรรมจนสามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ นั้นได้อย่างถูกต้อง

คำสำคัญ : การส่งเสริม, จริยธรรมทางธุรกิจ, ผู้ประกอบการ

Abstract

The objectives of the thesis to study analyze the Buddhist principles that support the business ethics of entrepreneurs, to study the ethical business promotion of entrepreneurs and to study propose guideline for promoting business ethics of entrepreneurs in Tha Pla Duk municipality, Mae Tha district, Lamphun province. The research method is qualitative research by in – depth interview with 15 key informants. The result of the study suggests ; 1. The Buddhist principles that would help to support the business ethics of entrepreneurs compose of Panca-Sila, Hiri Ottappa, Samma-ajiva, Magga, and Sucarita. 2. The promotion of business ethics of entrepreneurs should be promoted according to the principle of the five precepts that is to abstain from misconduct, Hiri Ottappa that is entrepreneurs are ashamed and fearful of doing sin, Samma-ajiva that is having right livelihood, Magga that is a way to pursue a successful career, and Sucarita that is to behave well both physically, verbally, and spiritually. 3. The guideline to promote business ethics of

entrepreneurs in Tha Pla Duk municipality, Mae Tha district, Lamphun province, in the overall, need to encourage entrepreneurs to develop themselves by educating themselves thoroughly both general business ethics and the application of Buddhist principles. These knowledges should be enough for the entrepreneurs to use properly and they should be promoted through praying activities, making merit, meditation practice to keep the mind pure and build the intellect that lead to the right performance based on the law and good morality.

Keywords : The promotion, Business ethics, Entrepreneurs

บทนำ

หลักจริยธรรมเป็นแนวทางการประพฤติที่จะนำพาความสุขและความเจริญก้าวหน้ามาสู่สังคม จริยธรรมที่ดีจะส่งผลให้กระบวนการในการดำเนินธุรกิจมีการตัดสินใจที่ดีมีคุณภาพ ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับผู้บริโภค และตัวผู้ประกอบการเอง ความซื่อสัตย์สุจริตสำหรับผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อความมั่นคงของกิจการ เพราะหากมีการใช้เล่ห์เหลี่ยมเพื่อที่จะให้ได้ผลกำไร จะส่งผลเสียทางด้านชื่อเสียงในระยะยาว และในที่สุดอาจเป็นอุปสรรคสำหรับความเจริญรุ่งเรืองของกิจการในอนาคต ผู้ประกอบการจึงต้องตระหนักในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริตมากที่สุด เพื่อให้ลูกค้าและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการได้เกิดความไว้วางใจ และจะเป็นพื้นฐานทางอนาคตด้านความก้าวหน้าของกิจการ (สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี ไทย-ญี่ปุ่น, 22 มีนาคม 2560). ในทางพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนจริยธรรมที่จะนำพาความสุขและความเจริญก้าวหน้ามาสู่สังคมได้หลายประการ อาทิ ศีล 5 ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมพื้นฐานทางธุรกิจ และหิริโอตตัปปะ คือให้มีความละอายแก่บาปเป็นหลักธรรมคุ้มครองโลกให้สงบสุข รักตนเอง รักครอบครัว รักส่วนรวม และพระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงหลักที่ควรหลีกเลี่ยงหรือไม่ควรประพฤติในการประกอบธุรกิจคือ มิจฉาณิชา การค้าขายไม่ชอบธรรม 5 อย่าง 1) ค้าขายเครื่องประหาร 2) ค้าขายมนุษย์ 3) ค้าขายสัตว์เป็นสำหรับฆ่าเพื่อเป็นอาหาร 4) ค้าขายน้ำเมา 5) ค้าขายยาพิษ ซึ่งการค้าขาย 5 อย่างนี้ เป็นข้อห้ามอุบาสกไม่ให้ประกอบ (อง. ปญจก. 22/232).

ราษฎรในเทศบาลตำบลทาลาดุก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม บางส่วนรับราชการและเป็นลูกจ้างในโรงงาน นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน แต่ขณะเดียวกัน เทศบาลตำบลทาลาดุกยังเป็นอีกหนึ่งชุมชนที่มีหน่วยธุรกิจจำนวน 104 แห่ง ซึ่งในปัจจุบันยังไม่ได้รับการส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจอย่างเป็นระบบและจริงจัง ผู้ประกอบการบางกลุ่มขายสินค้าและบริการในราคาที่ไม่ยุติธรรม ขาดคุณภาพ ไม่ใส่ใจในการให้บริการ และไม่ละเว้นการประกอบธุรกิจที่ทำให้สังคมเสื่อมลง เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขาดความร่วมมือกับชุมชนในการสร้างสรรค์สังคม และไม่ให้ความสนใจเรื่องการสร้างงานแก่คนในชุมชน แสดงให้เห็นว่าจิตใจของผู้คนที่ยึดเอาประโยชน์ของตนเป็นหลักไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากเดือดร้อนของผู้อื่น การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดน้อยลงไปทุกที และจะเพิ่มพูนปัญหาให้แก่สังคมมากขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ประกอบการทางธุรกิจ จึงมีความต้องการที่ศึกษาสภาพจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน เพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน และศึกษาแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจตามหลักสัปปริสธรรมของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน เพื่อการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ อันนำไปสู่ประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง แก่ประชาชนและแก่ประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่จะส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาปลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาปลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาปลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 15 รูป/คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) แล้วนำเสนอในรูปแบบการพรรณนา

ผลการศึกษา

1. หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่จะส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาปลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

หลักศีล 5 เป็นหลักที่ใช้ยึดเหนี่ยวจิตใจในการดำรงชีวิตที่ดี ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการทำกรรมชั่ว ให้ละเว้นด้านการประพฤตินิสัยที่ไม่ดี ซึ่งศีล 5 ประกอบด้วยหลัก 5 ด้าน คือ 1) เว้นจากการปลงชีวิต เว้นจากการฆ่าการประทุษร้ายกัน 2) เว้นจากการลัก ขโมย โกง ละเมิดกรรมสิทธิ์ ทำลายทรัพย์สิน 3) เว้นจากการประพฤติดินาม การล่วงละเมิดสิ่งที่ผู้อื่นรักใคร่ หวงแหน (4) เว้นจากการพูดเท็จ โกหก หลอกลวง 5) เว้นจากน้ำเมา คือสุราเมรัย และสิ่งเสพติดให้โทษ อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท หากประยุกต์ใช้หลักศีล 5 เพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจแล้วจะส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจ กล่าวคือ ในการประกอบธุรกิจต้องมีความซื่อตรง และไม่เบียดเบียนผู้บริโภคด้วยการจำหน่ายสินค้าที่เกิดราคา เว้นจากการลักขโมย คือไม่จำหน่ายสินค้าที่ไม่มีคุณภาพเพื่อให้ได้เงินมา เพราะเป็นการลักขโมยในทางอ้อม เว้นจากการพูดเท็จ ร้านค้าผู้ประกอบการต้องไม่พูดหลอกล่อให้ซื้อสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ ละเว้นจากการจำหน่ายของมีนเมา อาทิ สุรา ยาเสพติด กัญชา ฝิ่นเฮโรอีน เพราะเหตุของการเสพสิ่งมีนเมานั้น จะทำลายทั้งร่างกายของตนเองและทำลายผู้อื่นให้ได้รับความเสียหายทั้งร่างกายและจิตใจได้

หลักทิโรธัตตปะ ทิโร คือ ความละอายต่อบาป ละอายใจต่อการทำชั่ว ความละอายแก่ใจ ความเกลียดบาป คือ เกิดความละอายไม่กล้าทำบาป ไม่คิดทำบาป แม้แต่ความผิดเพียงเล็กน้อย และโอตตปะ คือ ความกลัวบาปเกรงกลัวต่อความชั่วและผลของกรรมชั่ว คือไม่ทำบาปเพราะมีความเกรงกลัว เช่น กลัวถูกตำหนิ กลัวผิดกฎหมาย กลัวถูกลงโทษ ดังนั้น ทิโรกับโอตตปะต่างเป็นธรรมะทำให้คนไม่ทำความชั่วเหมือนกัน แต่มีข้อแตกต่างกันที่คนมีทิโรนั้น มีมโนธรรมสูงกว่าคนมีโอตตปะ เพราะไม่ทำบาป เพราะเกิดความสำนึกได้เองเป็นนิสัย ไม่ใช่ไม่ทำบาปเพราะกลัวผู้อื่นหรือกลัวถูกลงโทษ การละอายต่อความชั่วนั้น คือการละเว้นความชั่ว เพราะละอายแก่ใจตนเอง มีความสำนึกตัวว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งชั่วไม่ควรทำ การที่ไม่ทำความชั่ว มิใช่เพราะกลัวถูกจับหรือกลัวคนเห็น คนที่มีจิตสำนึกทางจริยธรรมนั้น ที่ไม่ทำความชั่วมิใช่เพราะกลัวการถูกลงโทษที่มาจากภายนอก แต่เพราะความรู้สึภายในยังยั้งไว้ มิใช่เพราะกลัวคนอื่นเห็น แต่เพราะตัวเองละอายที่จะเห็นตนทำเช่นนั้น

สัมมาอาชีวะ หมายถึง การเว้นจากมิถิลาชีพทุกชนิด ประกอบแต่การงานที่สุจริต ไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดศีลธรรม ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนทั้งแก่ตนเองและบุคคลอื่น สัมมาอาชีวะจึงเป็นการเลี้ยงชีพชอบ หรือการงดเว้นการเลี้ยงชีพในทางที่ไม่สมควร เรียกว่า มิถิลาฉิชา คือการเลี้ยงชีพในทางที่ผิด เพราะเป็นอาชีพที่ส่งเสริมการเบียดเบียนและการทำลายชีวิต การเลี้ยงชีพชอบทางกายตามหลักการของสัมมาอาชีวะจะต้องเว้นการประกอบอาชีพทั้ง 5 ประการ คือ การค้าขายคัสตราอันเป็นเครื่องประหาร การค้าขายมนุษย์ การค้าขายสัตว์มีชีวิต การค้าขายสิ่งมีนเมา และการค้าขายยาพิษ สำหรับการเลี้ยงชีพชอบทางวาจา คือ การเลี้ยงชีพชอบทางวาจาจัดเป็นกุศลกรรมและเป็นการดำเนินชีวิตที่เป็นสัมมาอาชีวะ โดยยึดหลักการคือ การไม่โกหกหลอกลวงเลี้ยงชีพ การไม่พูดส่อเสียดเลี้ยงชีพ การไม่พูดคำหยาบเลี้ยงชีพ การไม่พูดเพื่อเจ้อเลี้ยงชีพ การไม่ประจบเลี้ยงชีพ และการไม่บังคับขู่เข็ญเลี้ยงชีพ การเลี้ยงชีพชอบทางใจ คือ การไม่โลภอยากได้ทรัพย์สินของคนอื่นเลี้ยงชีพ การไม่คิดเบียดเบียนคนอื่นเลี้ยงชีพ และการไม่คิดเอาเปรียบคนอื่นเลี้ยงชีพ

อริยมรรค 8 คือ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ประกอบด้วยสัมมาทิฐิ คือ มีความเห็นถูกต้อง สัมมาสังกัปปะ คือ ความดำริที่ถูกต้อง สัมมาวาจา คือ หาเลี้ยงชีวิตด้วยความสัตย์ สัมมาภังคะ คือ หาเลี้ยงชีวิตในทางที่ถูก สัมมาอาชีวะ คือ หาเลี้ยงชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต สัมมาวายามะ คือ การเริ่มตั้งความเพียร สัมมาสติ คือ ความไม่พินเพื่อน รู้ตัวอยู่เสมอ และสัมมาสมาธิ คือ ความแน่วแน่มั่นในการหาเลี้ยงชีวิตด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ดังนั้นอริยมรรค 8 การเลี้ยงชีวิตที่ถูกต้องย่อมเกิดจากความคิดที่ ถูกต้องเป็นเบื้องต้น เมื่อมองเห็นคุณ และโทษจากการประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้อย่างถ่องแท้แล้ว

สุจริต 3 คือ การหาเลี้ยงชีวิตด้วยสุจริต ประกอบด้วยการหาเลี้ยงชีวิตชอบทางกาย เรียกว่ากายสุจริต ได้แก่ เว้นจากฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักขโมย และเว้นจากประพฤติผิดในกาม การหาเลี้ยงชีวิตชอบทางวาจา เรียกว่าวจีสุจริต คือ เว้นจากพูดเท็จ เว้นจากพูดส่อเสียด เว้นจากพูดคำหยาบ และเว้นจากพูดเพื่อเจ้อ การหาเลี้ยงชีวิตชอบทางใจ เรียกว่ามโนสุจริต คือ ไม่โลภอยากได้ของเขา ไม่พยาบาทปองร้ายเขา และเห็นชอบตามครรลองคลองธรรม ซึ่งการหาเลี้ยงชีวิตความซื่อสัตย์สุจริตทั้ง 3 ด้าน คือ ทั้งทางกาย วาจา และใจ ย่อมส่งผลให้เกิดความสงบสุขในการดำเนินชีวิต เพราะสามารถสร้างฐานะความเป็นอยู่ขึ้นได้ด้วยความดี ไม่ก่อเวรภัยให้กับผู้ใด รู้จักพูดรักษาน้ำใจและเชื่อมโยงชวนให้เกิดความสามัคคีขึ้นได้ ในขณะที่เดียวกันการเลี้ยงชีพอย่างถูกต้อง ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นนั้นก็เป็แรงกระตุ้นให้เกิดความเมตตาปรารถนาดีต่อผู้อื่นด้วย

2. การส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดุก อำเภอมะทาจังหวัดลำพูน

2.1 สถานการณ์จริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดุก อำเภอมะทาจังหวัดลำพูน

ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ผู้ประกอบการในเทศบาลตำบลทาลาดุก ส่วนมากประชาชนเห็นว่าได้ประกอบธุรกิจที่ไม่โกงราคาจนเกินไป แต่อย่างไรก็ตาม ควรเห็นความสำคัญของคุณภาพของสินค้าที่นำมาขาย และต้องการให้การทำธุรกิจของผู้ประกอบการตรงไปตรงมาทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ให้ความซื่อสัตย์ไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกงและไม่หลอกลวง ไม่หลีกเลี้ยงภาษาหรือติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีการผลิตสินค้าหรือบริการตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในโฆษณา

ด้านความยุติธรรม ผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดก ยังขายสินค้าในราคาที่ยุติธรรม แต่ด้วยราคาสินค้าที่มีการปรับขึ้นลงอย่างไม่แน่นอน อาจทำให้มีสินค้าบางชนิดที่มีราคาสูงขึ้น ซึ่งผู้บริโภคเองต้องเป็นผู้พิจารณาถึงราคาและคุณภาพของสินค้าก่อนการตัดสินใจซื้อ

ด้านคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดก ได้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนรอบข้าง และเพื่อดำเนินธุรกิจไปได้อย่างยาวนาน ซึ่งผู้ประกอบการได้แสดงถึงการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมด้วยการนำสิ่งของหรืออาหารไปสมทบกรณีมีงานการกุศล

ด้านมุ่งเน้นความสัมพันธ์ที่ดี ผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดก ได้มุ่งเน้นความสัมพันธ์ที่ดีของสังคมในการประกอบกิจการเพื่อการหวังผลในระยะยาว จึงเกิดความปรารถนาดีต่อกัน ผ่านการลดราคาสินค้าและมีของแจกของแถมในบางรายการ

2.2 การส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

หลักศีล 5 การส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ตามหลักศีล 5 คือ การที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเว้นจากการประพฤติดิฉิมาชบ เว้นจากการเบียดเบียนผู้อื่นทั้งร่างกายและจิตใจ เว้นจากการพูดจาหลอกลวงให้หลงเชื่อในโฆษณา และเว้นจากการลักขโมยโดยการนำสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพมาขาย เว้นจากการส่งเสริมให้เกิดการบริโภคสิ่งมั่วเมาแก่ประชาชน ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองผู้บริโภคควรออกมาให้ความรู้ถึงสิทธิของผู้บริโภคที่ควรจะได้รับ และให้ความรู้ถึงแนวทางการดำเนินธุรกิจตามหลักจริยธรรมแก่ผู้ประกอบการ ขณะเดียวกัน ทางวัดต้องมีบทบาทในการส่งเสริมหลักของศีล 5 ให้แก่ประชาชนได้รับทราบด้วย

หลักทริโธตปะ การส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ตามหลักทริโธตปะ คือ การที่ผู้ประกอบการมีความละเอียดต่อการทุจริต มีลักษณะเป็นความละเอียดที่จะเกิดขึ้นในใจเป็นความละเอียดเกลียดชังต่อบาปทุจริต ด้วยความจริงใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง และเกิดความเกรงกลัวภายในใจต่อการทุจริต เพราะเมื่อกลัวต่อบาปทุจริตก็จะไม่กล้าทำผิด ด้วยกายวาจาและใจ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทั้งนี้ เพราะรู้เรื่องกรรมและผลของกรรม รู้ว่าทำกรรมดีได้รับผลดี ทำกรรมชั่วได้รับผลชั่ว แล้วเกิดความหวาดหวั่น ครั้นกรรมขาดกลัวต่อผลของกรรมชั่ว จนไม่กล้าที่จะแตะต้องข้องเกี่ยวกับบาปทุจริต

หลักสัมมาอาชีวะ การส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ตามหลักสัมมาอาชีวะ คือ ผู้ประกอบการต้องมีความซื่อตรงกับลูกค้า ให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน ไม่หลอกลวง ไม่ก่อให้เกิดการเบียดเบียนแก่ผู้ใด สำหรับการฆ่าสัตว์เพื่อเป็นอาหารนั้น ควรทำตามความจำเป็นในการบริโภค และห้ามการค้าขายสุราน้ำเมาและยาเสพติดทุกชนิดที่ผิดจากหลักสัมมาอาชีวะ ดังนั้น ดังนั้น แนวปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมธุรกิจตามหลักสัมมาอาชีวะ คือควรประกอบอาชีพชอบ ด้วยการมีความซื่อตรงกับลูกค้า ไม่ประกอบอาชีพที่ผิดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีงาม

หลักอริยมรรค 8 คือ หนทางที่ทำให้ทำธุรกิจประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้ประกอบการต้องมีใจรัก เมตตา อยากรวยเหลือผู้อื่น เพราะเป็นพื้นฐานในการคิด ควรดำเนินชีวิตและธุรกิจด้วยการเลี้ยงชีพที่ถูกต้องชอบธรรม ถูกกฎหมายและถูกศีลธรรม ขณะเดียวกัน ต้องมีความตั้งมั่นในความเพียร กำจัดความเกียจคร้าน บากบั่น อดทน ในการหาเลี้ยงชีวิต รู้ตัวอยู่เสมอ แม้จะมีสิ่งยั่วยุก็มีสติไม่ปล่อยไปตามอำนาจของกิเลส ดังนั้น แนวปฏิบัติเพื่อการ

ส่งเสริมธุรกิจตามหลักอริยมรรค 8 จึงเป็นการเลี้ยงชีวิตที่ถูกต้องที่เกิดจากความคิดที่ถูกต้องเป็นเบื้องต้น มองเห็นคุณและโทษจากการประกอบอาชีพนั้น ๆ และต้องมีความตั้งมั่นในความเพียรที่จะดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้อง

หลักสุจริต 3 คือการประพฤติชอบ ประพฤติดีทั้งทางกาย วาจาและใจ ซึ่งด้านกายสุจริต คือ เว้นจากการฆ่า ไม่ฆ่าจะเป็นสัตว์หรือว่ามนุษย์ รวมทั้งการลักขโมย ด้านวาจาคือ ต้องไม่พูดเท็จ หลอกลวงทำให้คนอื่นหลงเชื่อ เลี่ยงความจริง ด้านใจคือ ต้องมีใจรัก เมตตาต่อผู้อื่น และมีความตั้งใจที่จะหาเลี้ยงชีพในการประกอบธุรกิจด้วยความสุจริต รู้จักแบ่งปันสิ่งที่ดีให้แก่ผู้อื่น ดังนั้น แนวปฏิบัติของหลักสุจริต 3 คือ การประพฤติชอบ ประพฤติดีทั้งทางกาย วาจาและใจซึ่งการประพฤติที่ดีจะส่งผลให้ผู้ประพฤติประสบกับสิ่งที่ดี ธุรกิจจะเจริญก้าวหน้าและมั่นคง

3.แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูนนั้น ในภาพรวมต้องเป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการได้พัฒนาตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ให้ถ่องแท้ สามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ได้อย่างถูกต้อง ทั้งด้านจริยธรรมทางธุรกิจทั่วไปและทั้งด้านของการประยุกต์ใช้หลักธรรม ดังรายละเอียดที่สรุปได้ คือ 1) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเป็นผู้มีจิตใจที่ดี บริสุทธิ์ รู้จักรักและเมตตาผู้อื่น ด้วยกิจกรรมการสวดมนต์ ไหว้พระ เพราะการสวดมนต์ ไหว้พระ จะทำให้จิตใจเกิดความบริสุทธิ์ เกิดปัญญา และการแผ่เมตตาจะทำให้ถึงรู้ถึงการละเว้นจากการทำบาป ละเว้นจากการเบียดเบียนทั้งคนและสัตว์ 2) ส่งเสริมให้มีการทำบุญตักบาตรอย่างสม่ำเสมอ เพราะการทำบุญตักบาตรจะช่วยให้ผู้ทำมีจิตใจที่ผ่องแผ้ว ได้เพิ่มพูนกุศลธรรมหรือขจัดอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นในจิตของตนขณะประกอบกิจการงาน และเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง 3) ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามธรรม เพราะการปฏิบัติตามธรรม ผิดสมาธิจะทำให้เกิดปัญญา เมื่อมีปัญญาก็จะสามารถพิจารณาได้ว่า สิ่งไหนดี สิ่งไหนไม่ดี สิ่งไหนควรทำ และสิ่งไหนไม่ควรทำ การขายสินค้าที่ไม่ดี ก็เหมือนกับเป็นการขโมยเงินของผู้บริโภค คนที่ขโมยทรัพย์ของผู้อื่น จึงถือว่าเป็นคนบาป คนชั่ว 4) ส่งเสริมความรู้ในหลักธรรมต่าง ๆ ทั้งศีล 5 เบญจศีล เบญจธรรม และหลักทวิโตตปปะให้แก่ประชาชนและผู้ประกอบการได้รับทราบ ว่า ต้องรักษาศีล 5 ขอให้ได้เป็นเบื้องต้น และต้องเป็นผู้ที่เมตตากรุณาทั้งต่อคนและต่อสัตว์ ต้องหาเลี้ยงชีพในทางที่ถูกต้อง ต้องมีความสำรวมระวังในกาม ต้องพูดคำสัตย์จริง และต้องมีสติรักษาตนไว้เสมอ สำหรับแนวทางการส่งเสริมด้านสัมมาอาชีวะ คือส่งเสริมให้ประชาชนประกอบอาชีพที่สุจริต มีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ หลักอริยมรรค 8 คือการส่งเสริมการเลี้ยงชีวิตที่ถูกต้อง มองเห็นคุณและโทษจากการประกอบอาชีพนั้น ๆ และหลักสุจริต 3 คือ ส่งเสริมการประยุกต์หลักคำสอนเพื่อให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยมุ่งเน้นไปที่ตัวปัจเจกบุคคล 5) สนับสนุนกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมให้ร้านค้าเป็นร้านค้าสีขาว คือร้านค้าที่ไม่จำหน่ายสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดการมอมเมาต่อประชาชน และควรมอบเกียรติบัตรให้แก่ผู้ประกอบการที่ดีเด่นในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการบริการ ด้านการช่วยเหลือสังคม ด้านของคุณภาพของสินค้า เป็นต้น 6) จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนถึงสิทธิของผู้บริโภค และอบรมจรรยาบรรณการประกอบอาชีพให้แก่ผู้ประกอบการ 7) ส่งเสริมให้การที่ธุรกิจมีหน้าที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายแรงงาน การจ่ายภาษี เป็นต้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน” ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้ การส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการตามแนวทางพระพุทธศาสนา จะต้องเริ่มด้วยการพัฒนาคนเป็นอันดับแรก เพราะคนเป็นผู้แสวงหา คนเป็นผู้ใช้ปัจจัยในการ

ดำรงชีวิต ในทางพระพุทธศาสนาไม่ได้เน้นว่าจะต้องทำธุรกิจประเภทไหน แต่จะต้องเป็นธุรกิจที่ไม่ผิดศีลธรรม ไม่ผิดกฎหมาย และไม่ประกอบมิชฉาวฉินชาน และธุรกิจนั้นก็จะต้องเป็นสัมมาอาชีพ ไม่เบียดเบียนตนเองและเบียดเบียนผู้อื่น ความสุขที่ได้นั้นคือการประกอบธุรกิจที่สุจริต และมีส่วนช่วยให้สังคมดีงามสงบสุข เพราะธุรกิจนั้นไม่ได้มุ่งหวังในผลกำไรแต่เพียงอย่างเดียว แต่ตอบสนองสู่สังคมในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อสังคมมีความสุขผลก็สะท้อนมาที่ผู้ประกอบการธุรกิจ ให้มีความสุข ซึ่งการพัฒนาคนนี้ได้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ **อภาพ ปัญญาสืบ (2558)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนํานโยบายส่งเสริมความปลอดภัยในรถโดยสารสาธารณะไปปฏิบัติ กรณีศึกษา: การส่งเสริมการคาด เข็มขัดนิรภัยของผู้โดยสาร ของสำนักงานขนส่ง จังหวัดพะเยา” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนํานโยบายไปปฏิบัติ และมีปัจจัยด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และด้านสถานที่ ในการปฏิบัติการกิจการประชาสัมพันธ์ให้กับผู้โดยสารรถโดยสารสาธารณะให้มีความรู้ความเข้าใจ และพฤติกรรมที่เหมาะสม

การประกอบธุรกิจอย่างมีจริยธรรมนั้น เพื่อให้ตระหนักว่าสิ่งใดพึงกระทำ สิ่งใดพึงละเว้นเพื่อรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ดังนั้น แนวปฏิบัติของผู้ประกอบธุรกิจจึงต้องประกอบด้วยการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ รับผิดชอบต่อพนักงานด้วยการปฏิบัติต่อพนักงานอย่างเป็นธรรมและรับผิดชอบต่อในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้นยังต้องดำเนินกิจการด้วยความโปร่งใสพร้อมจะให้สาธารณชนตรวจสอบเสมอ การส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจส่งเสริมได้ในตัวบุคคล คือ การพัฒนามโนธรรมหรือมาตรฐานพฤติกรรมของบุคคลอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานขององค์กร ทั้งนี้ เพื่อปลูกจิตสำนึกให้บุคลากรเห็นความสำคัญของจริยธรรม และส่งเสริมโดยการพัฒนามโนธรรมในองค์กร จะต้องพัฒนาทั้งระบบขององค์กร โดยเริ่มตั้งแต่การคิดตัดสินใจในการเลือกงานสำหรับการประกอบธุรกิจ การวางเป้าหมาย การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ ตลอดจนการวางโครงสร้างองค์กรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของพนักงาน มีความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย และตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพในการเป็นมนุษย์ทุกคน ซึ่งการพัฒนามโนธรรมขององค์กรจะประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารจะต้องเข้าใจในระบบขององค์กรเป็นอย่างดี จัดให้มีการทบทวนมาตรฐานความเป็นธรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน พร้อมกับการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการที่จะทำให้จริยธรรมขององค์กรมีความถูกต้อง และสอดคล้องกับมาตรฐานธุรกิจที่ได้วางไว้เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ **สมาลี สุขอร่าม** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้พุทธจริยธรรมในการประกอบธุรกิจ กรณีศึกษาบริษัท แพร่แลนด์สรรพสินค้าจำกัด นครสวรรค์” ผลการศึกษาพบว่า ในการประกอบธุรกิจควรมีหลักในการดำเนินธุรกิจและจริยธรรมธุรกิจเป็นหลัก กฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมทุก ๆ อาชีพ โดยเฉพาะในวงการธุรกิจก็สามารถนำมาใช้ประกอบในการดำเนินธุรกิจได้ ความสำเร็จของธุรกิจต้องมีควบคู่กันไปทั้งด้านกำไรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจทั้งปวง

หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่จะส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาบลาตุก อำเภอมะหะทา จังหวัดลำพูนนั้น ประกอบด้วยหลักศีล 5 ทั้งเบญจศีล เบญจธรรม ทิโรธัตถะ สัมมาอาชีพ อริยมรรค 8 และสุจริต 3 ซึ่งหลักศีล 5 เป็นหลักที่ใช้ยึดเหนี่ยวจิตใจ ในการดำรงชีวิตที่ดี ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการทำกรรมชั่ว ให้ละเว้นด้านการประพฤติในสิ่งที่ไม่ดี 5 ด้าน คือ เว้นจากการปลงชีวิต เว้นจากการลัก ขโมย โกง เว้นจากการประพฤติผิดในกาม เว้นจากการพูดเท็จ โกหก หลอกลวง และเว้นจากน้ำเมา คือสุราเมรัย และสิ่งเสพติดให้โทษ การประยุกต์ใช้หลักศีล 5 เพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจแล้วจะส่งผลดีต่อการดำเนินธุรกิจ กล่าวคือ ในการประกอบธุรกิจต้องมีความซื่อตรง และไม่เบียดเบียนผู้บริโภค ไม่จำหน่ายสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ ร้านค้าผู้ประกอบการต้องไม่พูดหลอกล่อให้ซื้อสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ และไม่จำหน่ายหรือส่งเสริมสิ่งที่เป็นโทษ ในการมอมเมาผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ **พระชัย ณรงค์ วิจิโต (รื่องมะรุต)** (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักศีล 5 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลในสังคม”

ผลการศึกษาพบว่า ศิล 5 เป็นหลักมนุษยธรรม เป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติผิดในกาม การไม่พูดเท็จ และการไม่ดื่มสุราเมรัย ศิล เป็นที่ตั้งแห่งกุศลธรรมเป็นลักษณะ มีความปรกติทางกายวาจาเป็นที่ตั้ง ขณะเดียวกันได้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ วิไลพร อุ่นเจ้าบ้าน (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาพฤติกรรมการนำศิลป 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร” ผลการศึกษาพบว่า ต้องปลูกฝังให้เป็นคนซื่อสัตย์ อดทนรู้ให้ ความรู้เรื่องพิษภัยของการดื่มสุรายาเสพติด

หลักหิริโอตตปละ คือ การมีความละอายใจต่อการทุจริต เป็นความละอายเกลียดชังต่อบาปทุจริต และเกิดความเกรงกลัวภายในใจต่อการทุจริต เพราะเมื่อกลัวต่อบาปทุจริตก็จะไม่กล้าทำผิด ด้วยกายวาจาและใจ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทั้งนี้ รู้ว่าทำกรรมดีได้รับผลดี ทำกรรมชั่วได้รับผลชั่ว แล้วเกิดความหวาดหวั่น ครั้นครมขยาดกลัวต่อผลของกรรมชั่ว จนไม่กล้าที่จะแตะต้องข้องเกี่ยวกับอาชีพทุจริต ดังนั้น เทศบาลตำบลทาบลาดูก ควรส่งเสริมการนำหลักหิริโอตตปละมาใช้ในการประกอบธุรกิจ และเกื้อหนุนการประพฤติปฏิบัติในหลักของศิลป 5 ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ศิริวรรณ คำบัว (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาความสัมพันธ์ของขั้นตอนการรักษาศิล 5 ในพระพุทธศาสนา” ผลการศึกษาพบว่า บุคคลสามารถนำหลักธรรมอื่นมาสนับสนุนเพื่อเว้นจากการล่วงละเมิดศิลป 5 เช่น ปัญญา สติสัมปชัญญะ และหิริโอตตปละ ทั้งนี้ หากบุคคลเว้นขาดจากการประพฤติกล่วงละเมิดทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ พร้อมกับความดีงามของบุคคลที่เจริญขึ้นภายในจิตใจ ในที่สุดการรักษาศิล 5 ย่อมสมบูรณ์ทั้งวินัยและธรรม

หลักสัมมาอาชีวะ คือการประกอบอาชีพด้วยความซื่อตรงกับลูกค้า ไม่หลอกลวง ไม่ก่อให้เกิดการเบียดเบียนแก่ผู้อื่น ฆ่าสัตว์เพื่อเป็นอาหารตามความจำเป็นในการบริโภค และไม่ควรรายาสุราน้ำเมาและยาเสพติด ดังนั้น แนวปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมธุรกิจตามหลักสัมมาอาชีวะ คือควรประกอบอาชีพชอบ ด้วยการมีความซื่อตรงกับลูกค้า ไม่ประกอบอาชีพที่ผิดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีงาม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ พระครูวิจิตรธรรมนันท (ฮงทอง) (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตในสังคมตามหลักสัมมาอาชีวะของชุมชนเขตตำบลบก อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีการแสวงหารายได้โดยวิธีไม่ผิดกฎหมาย หรือผิดศีลธรรม ให้ประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น เปิดโอกาส ในการพัฒนาชีวิตของตนให้เจริญงอกงามขึ้น ประชาชนยินดีในการเลี้ยงชีพชอบ ครองชีวิตชอบ คือไม่ให้การเลี้ยงชีพของตนทำให้อื่นและตนเองเดือดร้อน จึงเลือกประกอบอาชีพสุจริตเพื่อการดำรงชีวิตแบบพอเพียง

หลักอริยมรรค 8 เป็นหนทางที่ทำให้ทำธุรกิจประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้ประกอบการต้องมีใจรัก เมตตา อยากช่วยเหลือผู้อื่น เพราะเป็นพื้นฐานในการคิด ควรดำเนินชีวิตและธุรกิจด้วยการเลี้ยงชีพที่ถูกต้องชอบธรรม ถูกกฎหมายและถูกศีลธรรม ดังนั้น ผู้ประกอบการต้องมีความตั้งมั่นในความเพียร กำจัดความเกียจคร้าน บากบั่น อดทนในการหาเลี้ยงชีวิต ซึ่งเป็นการเลี้ยงชีพที่ถูกต้องและดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้อง

หลักสุจริต 3 เป็นการประพฤติชอบ ประพฤติดีทั้งทางกาย วาจาและใจ คือ เว้นจากการฆ่าและไม่เบียดเบียนทั้งคนและสัตว์ เว้นจากการลักขโมย ไม่พูดเท็จ ไม่หลอกลวง แต่ให้เป็นผู้ที่มีใจรัก เมตตาต่อผู้อื่นแทน และมีความตั้งใจที่จะหาเลี้ยงชีพในการประกอบธุรกิจด้วยความสุจริต รู้จักแบ่งปันสิ่งที่ดีให้แก่ผู้อื่น ซึ่งการประพฤติที่ดีจะส่งผลให้ผู้ประพฤติประสพกับสิ่งที่ดี ธุรกิจจะเจริญก้าวหน้าและมั่นคงซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ พระเด่นชัย เมตติโก (มีสนาม) (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวคิดเรื่องกายสุจริตในพระพุทธศาสนาเถรวาท” ผลการศึกษาพบว่า

กายสุจริต หมายถึง ความประพฤติชอบทางกาย 3 ประการ ได้แก่ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์ และเว้นจากการประพฤติดินในกาม

สรุปได้ว่า หลักธรรมดังกล่าวข้างต้นนี้ เป็นหลักธรรมสำหรับการควบคุมความประพฤติทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ อีกทั้งให้ความละเอียดรอบคอบ เป็นการป้องกันมิให้คนกระทำชั่ว ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมแก่การควบคุมพฤติกรรมของผู้ประกอบการ ให้ความเชื่อถือตรงกับลูกค้า ไม่ประกอบอาชีพที่ผิดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีงาม ไม่หลอกลวง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ต่ออาชีพของตน มีใจเมตตาต่อผู้อื่น ให้ความความแน่นแฟ้น ตั้งมั่นที่จะเลี้ยงชีวิตในทางที่ถูกต้อง ซึ่งการประพฤติดีที่นี้จะส่งผลให้ผู้ประพฤติประสพกับสิ่งที่ดี ธุรกิจจะเจริญก้าวหน้าและมั่นคง

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ คือ นโยบายภาครัฐควรส่งเสริมผู้ประกอบการให้ดำเนินธุรกิจตามหลักจริยธรรมทางธุรกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเข้าไปมีบทบาทในการดำเนินการส่งเสริมจริยธรรมทางธุรกิจ และควรสอดส่องดูแลพฤติกรรมของผู้ประกอบการ ป้องกันการเอารัดเอาเปรียบผู้บริโภค ควรศึกษาการประยุกต์ใช้พุทธจริยธรรมในกลุ่มอาชีพอื่น ๆ เช่น กลุ่มนักการเมือง กลุ่มทหารและตำรวจ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ ต้องขอขอบคุณ ผศ.ดร.เสน่ห์ ใจสิทธิ์ ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณอาจารย์ ดร. นิกร ยาอินตา กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จ และขอกราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณพระมหาสมบุญรณ วุฑฒิกโร, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย รวมถึงพระอาจารย์มหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ. ประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ และกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ และช่วยชี้แนวทางในการทำวิจัย เพื่อให้มีเนื้อหาสมบูรณ์ชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมถึงคณาจารย์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ทางวิชาการแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

(ก) ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(ข) ข้อมูลทุติยภูมิ

1) วิทยานิพนธ์/งานวิจัย

พระครูวิจิตรธรรมนันท (ฮงทอง). (2554). “การศึกษาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตในสังคมตามหลักสัมมาอาชีวะของชุมชนเขตตำบลบก อำเภอนาคู จังหวัดศรีสะเกษ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระชัยณรงค์ วิทิต (ร้องมะรุต). (2555). “การประยุกต์หลักศีล 5 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลในสังคม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเด่นชัย เมตติโก (มีสนาม). (2556). “แนวคิดเรื่องกายสุจริตในพระพุทธศาสนาเถรวาท”. วิทยานิพนธ์พุทธ

ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิไลพร อุ่นเจ้าบ้าน. (2555). “ศึกษาพฤติกรรมกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ศิริวรรณ คำบัว. (2554). “ศึกษาความสัมพันธ์ของขันติกับการรักษาศีล 5 ในพระพุทธศาสนา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อำพร ปัญญาสืบ. (2558). “การนำนโยบายส่งเสริมความปลอดภัยในรถโดยสารสาธารณะไปปฏิบัติ กรณีศึกษา: การส่งเสริมการคาด เข็มขัดนิรภัยของผู้โดยสาร ของสำนักงานขนส่ง จังหวัดพะเยา”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.

2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี ไทย-ญี่ปุ่น. (22 มีนาคม 2560). **จริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php?

3) สัมภาษณ์

กรรณิการ์ เครือฟู. (28 กรกฎาคม 2560). รองปลัดเทศบาลตำบลทาบลาตุก. สัมภาษณ์.

กานต์พิชชา อุดคำมี. (18 กรกฎาคม 2560). เจ้าพนักงานสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. สัมภาษณ์.

จรรยา สุทธิดุ. (19 กรกฎาคม 2560). ผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาบลาตุก. สัมภาษณ์.

จักรกรฤช กาบเกตุ. (30 กรกฎาคม 2560). นักวิเคราะห์นโยบายและแผน เทศบาลตำบลทาบลาตุก. สัมภาษณ์.

ทองดี ภาระเดช. (26 กรกฎาคม 2560). ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทาบลาตุก. สัมภาษณ์.

นพ จันทรทะเล็ก ร้านนพแก้ววัสดุก่อสร้าง. (20 กรกฎาคม 2560). ผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาบลาตุก. สัมภาษณ์.

พจนพรรณ สุทธิดุ. (26 กรกฎาคม 2560). ผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาบลาตุก. สัมภาษณ์.

พระครูพิบูลย์ พัฒนพิธาน. (29 กรกฎาคม 2560). เจ้าคณะตำบลทาบลาตุก. สัมภาษณ์.

พระอธิการสุธี ฐิริปัญโญ. (29 กรกฎาคม 2560). เจ้าอาวาสวัดทาบลาตุก. สัมภาษณ์.

ไพฑูรย์ ชัดเปา. (26 กรกฎาคม 2560). ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทาบลาตุก. สัมภาษณ์.

มานิตย์ กลางโคกกรวด. (23 กรกฎาคม 2560). ผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาบลาตุก. สัมภาษณ์.

ลัดดาวัลย์ จาติระเปา. (23 กรกฎาคม 2560). ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทาบลาตุก. สัมภาษณ์.

วินัย จำหงส์. (23 กรกฎาคม 2560). ผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลทาบลาตุก. สัมภาษณ์.

แววดาว มณีวรรณ. (27 กรกฎาคม 2560). เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลทาบลาตุก. สัมภาษณ์.

สวาท เพียรพนัสลัก. (25 กรกฎาคม 2560). นายกเทศมนตรีตำบลทาบลาตุก. สัมภาษณ์.